

Наукові перспективи
Видавнича група

ЖУРНАЛ
Національні інтереси

України

*Творимо переможне
майбутнє України разом*

3(20)
2026

Військова академія (м. Одеса)

Видавнича група «Наукові перспективи»

*Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного
управління*

«Національні інтереси України»

№ 3(20) 2026

“Національні інтереси України”: науково-практичний журнал. 2026. № 3(20) 2026. С. 2345.

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 10.03.2026, № 5-1/2-26)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України #1415 від 02.10.2024 журнал включений до Переліку наукових фахових видань України, категорія “Б”, спеціальності: 081 Право; 281 Публічне управління та адміністрування; 256 Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності); 051 Економіка; 052 Політологія
Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 10.12.2024 № 1721 журналу присвоєно категорію “Б” зі спеціальностей: К1 Державна безпека; К2 Безпека державного кордону; К6 Забезпечення військ (сил)

Програмні цілі журналу: публікація оригінальних наукових статей із найактуальніших питань національної безпеки та оборони для розвитку, удосконалення української національної науки та освіти; організація наукових дискусій

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible та до міжнародної пошукової системи Google Scholar

Рік заснування: 2024

Журнал виходить раз на місяць

Згідно Порядку формування Переліку наукових фахових видань України, затвердженого наказом МОН України від 15.01.2018 № 32, повнотекстовий доступ до наукових статей Журналу, представлений на платформі «Наукова періодика України» в Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського НАН України та в Національній репозитарії академічних текстів

Редакційна колегія:

Головний редактор:

Мосов Сергій Петрович - доктор військових наук, професор, професор кафедри авіації та авіаційного пошуку і рятування Інституту державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту (Україна)

Члени редакційної колегії:

- Романенко Євген Олександрович - доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, полковник Центрального науково-дослідного інституту Збройних Сил України, Президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Україна)
- Козубцов Ігор Миколайович кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри комп'ютерних наук Луцького національного технічного університету, (Україна)
- Агаєв, Фірудін Т. - доктор технічних наук, професор, професор Інституту інформаційних технологій НАНА, Баку, Азербайджан (Азербайджан)
- Гайоз Парцхаладзе професор кафедри військової інженерії та будівництва Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Грузія)
- Горбачук Василь Михайлович - доктор фізико-математичних наук, професор, завідувач відділу інтелектуальних інформаційних технологій, Інститут кібернетики ім. В.М. Глушкова НАН України (Україна)
- Грегорі Заротіадіс доктор економічних наук, професор, декан факультету економіки і політичних наук Університету Арістотеля в Салоніках, Салонікський університет (Греція)
- Швець Катерина Павлівна - доктор наук з державного управління, доцент (Україна)
- Марутян Рена Рубенівна - доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри глобальної та національної безпеки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Україна)
- Левченко Ігор Славович - кандидат військових наук, доцент, доцент кафедри забезпечення пальним та мастильними матеріалами Військової академії (Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори

РОЗДІЛ «Публічне управління та адміністрування»

- Антонова Л.В., Сухорукова А.Л., Пономарьов О.А.** 1683
РОЛЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ СУЧАСНОЇ СЕРВІСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ МОДЕЛІ ЦИФРОВОГО ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ
- Білик Д.С.** 1697
ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ МИТНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ДЕРЖАВИ
- Бобось О.Л., Поліщук С.П.** 1710
ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ ТА ФІНАНСОВА СПРОМОЖНІСТЬ ГРОМАД У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНИХ ТА ОСВІТНІХ ПРОЄКТІВ ЗА УМОВ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ
- Воронов О.І., Кальчук Р.Д., Плешко Е.А.** 1721
ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ВІЙСЬКОВОЮ МЕДИЦИНОЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: МЕДИЧНА РОЗВІДКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ОБҐРУНТУВАННЯ РІШЕНЬ
- Гошовський Р.І.** 1737
ЦИФРОВА СТІЙКІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
- Грицанюк В.** 1752
ІНТЕГРОВАНА СИСТЕМА СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ НА РІВНІ ГРОМАДИ: ФІНСЬКИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ АДАПТАЦІЇ В УКРАЇНІ
- Драченко Я.П.** 1765
СУТНІСТЬ І ПРИНЦИПИ ПРОЄКТНОГО УПРАВЛІННЯ В ПУБЛІЧНОМУ СЕКТОРІ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
- Жилінський І.В.** 1776
МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ У СФЕРІ ОСВІТИ

УДК 364.4:316.334.52(480:477)

[https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-3\(20\)-1752-1764](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-3(20)-1752-1764)

Грицанюк Віта кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, м. Львів, <https://orcid.org/0000-0001-7066-0600>

ІНТЕГРОВАНА СИСТЕМА СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ НА РІВНІ ГРОМАДИ: ФІНСЬКИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ АДАПТАЦІЇ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті здійснено комплексний аналіз особливостей організації та надання соціальних послуг на рівні територіальної громади у Фінляндії та розглянуто можливості використання цього досвіду в умовах реформування системи соціального забезпечення України. Актуальність дослідження зумовлена трансформаційними процесами у сфері соціальної політики, децентралізацією управління, а також зростанням потреби у формуванні інтегрованої системи соціальних послуг, орієнтованої на потреби людини та підвищення якості життя населення. У роботі проаналізовано нормативно-правові засади функціонування фінської системи соціального забезпечення, зокрема положення законів Social Welfare Act (2014) та Act on the Organisation of Health Care and Social Welfare Services (2021), які визначають принципи доступності, універсальності, превентивності та індивідуалізації соціальної підтримки.

Особливу увагу приділено інституційній структурі управління соціальними послугами у Фінляндії, зокрема ролі регіонів добробуту (wellbeing services counties), що відповідають за стратегічне планування, організацію та фінансування соціальних і медичних послуг. Розглянуто основні напрями соціальної підтримки на рівні громади, серед яких соціальна робота, соціальне консультування, соціальна реабілітація, підтримка сімей з дітьми, житлові послуги, домашній догляд, а також послуги для осіб з інвалідністю та інших вразливих груп населення.

Визначено ключові принципи функціонування фінської моделі соціальних послуг, зокрема раннє втручання, міжвідомчу координацію, комплексну оцінку потреб клієнта, інтеграцію соціальних і медичних сервісів, а також орієнтацію на профілактику соціальних ризиків. На основі проведеного аналізу окреслено можливості адаптації окремих елементів фінського досвіду до умов розвитку системи соціальних послуг в Україні, зокрема у сфері стратегічного планування на рівні громади, міжсекторальної взаємодії, підвищення доступ-

ISSN 3041-1793 Online

ності соціальної підтримки та впровадження інтегрованих підходів до надання соціальних послуг.

Ключові слова: соціальні послуги, територіальна громада, соціальна підтримка, соціальне забезпечення, соціальна робота, міжвідомча взаємодія.

Hrytsaniuk Vita PhD in Political Science, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department of Social Work, Management and Social Sciences, Lviv State University of Life Safety, Lviv, <https://orcid.org/0000-0001-7066-0600>

INTEGRATED SYSTEM OF SOCIAL SERVICES AT THE COMMUNITY LEVEL: FINNISH EXPERIENCE AND PROSPECTS FOR ADAPTATION IN UKRAINE

Abstract. The article provides a comprehensive analysis of the organization and delivery of social services at the community level in Finland and examines the possibilities of applying this experience within the context of the ongoing reform of the social welfare system in Ukraine. The relevance of the study is обусловлена трансформаційними процесами у сфері соціальної політики, процесами децентралізації управління, а також зростаючою потребою у формуванні інтегрованої системи соціальних послуг, орієнтованої на потреби людини та підвищення якості життя населення. The study analyzes the legal and institutional framework of the Finnish social welfare system, particularly the provisions of the *Social Welfare Act (2014)* and the *Act on the Organisation of Health Care and Social Welfare Services (2021)*, which define the principles of accessibility, universality, prevention, and individualization of social support.

Special attention is paid to the institutional structure of social service management in Finland, in particular to the role of wellbeing services counties responsible for strategic planning, organization, and financing of social and health services. The main directions of social support at the community level are considered, including social work, social counselling, social rehabilitation, support for families with children, housing services, home care, and services for persons with disabilities and other vulnerable population groups.

The key principles of the Finnish model of social services are identified, including early intervention, interagency coordination, comprehensive assessment of clients' needs, integration of social and health services, and a preventive orientation aimed at reducing social risks. Based on the conducted analysis, the article outlines the possibilities of adapting certain elements of the Finnish experience to the development of the social services system in Ukraine, particularly in the areas of strategic planning at the community level, intersectoral cooperation, improving accessibility of social support, and implementation of integrated approaches to the provision of social services.

Keywords: social services, territorial community, social support, social security, social work, inter-agency cooperation.

Постановка проблеми. Сучасні трансформаційні процеси у сфері соціальної політики європейських держав зумовлюють необхідність переосмислення механізмів організації та надання соціальних послуг на рівні територіальних громад. Децентралізація управління, орієнтація на потреби людини, інтеграція соціальних і медичних сервісів, а також запровадження принципів раннього втручання та міжвідомчої координації формують нову модель соціального забезпечення, у центрі якої перебуває громада як ключовий суб'єкт реалізації соціальної політики.

У цьому контексті особливої наукової та практичної значущості набуває аналіз досвіду Фінляндії – держави з розвинутою системою соціального захисту, що ґрунтується на принципах універсальності, доступності та індивідуалізації послуг. Реформування системи соціального забезпечення у Фінляндії, зокрема створення регіонів добробуту (wellbeing services counties), демонструє ефективну модель поєднання централізованого нормативного регулювання та децентралізованої практичної реалізації послуг на рівні громади. Такий підхід забезпечує комплексність підтримки, інтегрованість соціальних і медичних сервісів, а також підвищення якості управління ресурсами.

Для України, яка перебуває в умовах реформування системи соціальних послуг і водночас стикається з новими соціальними викликами, зумовленими демографічними змінами, воєнними наслідками та соціально-економічною нестабільністю, вивчення фінського досвіду є особливо актуальним. Аналіз організаційних механізмів, законодавчого забезпечення та практик надання соціальних послуг у територіальних громадах Фінляндії дозволяє визначити можливості адаптації окремих елементів цієї моделі до національного контексту.

Отже, дослідження особливостей надання соціальних послуг у територіальній громаді на прикладі Фінляндії є актуальним як з огляду на потребу наукового осмислення сучасних європейських підходів до соціального забезпечення, так і з позиції практичної значущості для подальшого розвитку системи соціальної роботи в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика організації та розвитку соціальної роботи й соціальних послуг у територіальних громадах є предметом активних наукових досліджень як у зарубіжному науковому дискурсі, зокрема у країнах Північної Європи, так і в українській науковій думці.

Науковці Rantamäki N. та Kattilakoski M. [1] дослідили і висвітлили в науковій статті проблематику розвитку локальних інновацій у сфері соціаль-

ISSN 3041-1793 Online

ного забезпечення в сільських громадах Фінляндії в умовах трансформації держави добробуту. На основі прикладі двох громад дослідниці проаналізували, як поєднання зовнішніх викликів та внутрішніх ресурсів (соціальна згуртованість, активність мешканців, різноманітність соціальної структури) сприяє формуванню нових моделей забезпечення добробуту. Авторки обґрунтовують необхідність комплексного підходу до підтримки місцевих соціальних інновацій із залученням різних секторів політики та міжсекторальної співпраці.

У контексті управлінських аспектів функціонування системи соціальних послуг дослідники Kannasoja S., Miettinen J., Vornanen R., Lammintakanen J., Närhi K., Laulainen S. у своїй праці проаналізували чинники професійного тиску на керівників соціальної сфери в умовах реформування та інтеграції соціальних і медичних послуг у Фінляндії [2]. Дослідження доводить, що ключову роль у формуванні управлінського навантаження відіграють організаційні фактори – передусім фінансові обмеження та етична напруга, що є важливими для розуміння специфіки управління соціальними послугами на рівні громад.

Питання доступності соціальних послуг та реалізації принципу універсальності розглянуто у праці Ilmarinen K. M., Aalto A.-M., Muuri A. L. “Unmet need for and barriers to receiving health care and social welfare services in Finland” [3]. На основі національного опитування FinSote автори встановили зростання рівня незадоволених потреб, особливо у сфері соціальних послуг, та окреслили основні бар’єри доступу – фінансові, територіальні й організаційні. Отримані результати є важливими для розуміння практичних викликів реалізації принципів рівності та доступності соціальних послуг у територіальних громадах Фінляндії.

В українському науковому просторі проблема розвитку соціальних послуг у громаді також активно досліджується низкою науковців, зокрема Грицанюк В., Білецький О., Костишин Е., Котломанітова Г., Іващенко С., Шевців Ю., Чусова О., Олексієнко Л., Семигіна Т., Слосанська Г., Столярик О. та інші. Окрему увагу в наукових дослідженнях українських науковців приділено проблемам соціальної підтримки демобілізованих військовослужбовців. Так, у статті «Демобілізовані військовослужбовці у фокусі соціальної роботи громади: соціологічне дослідження потреб та ресурсів» проаналізовано потреби цієї категорії осіб та ресурсний потенціал громади щодо їх задоволення [4]. На основі соціологічного дослідження дослідники окреслили ключові запити цієї категорії осіб – психологічна допомога, працевлаштування, соціальна адаптація та інформаційний супровід – а також окреслено ресурсний потенціал громади для їх задоволення. Результати роботи є важливими для вдосконалення механізмів організації соціальних послуг на рівні територіальної громади в умовах сучасних викликів.

Іващенко С. зосереджує увагу на організаційно-управлінських засадах функціонування системи соціальних послуг в умовах децентралізації, підкреслюючи значення стратегічного планування та міжвідомчої координації [5]. Отримані висновки є важливими для формування ефективної моделі управління соціальними послугами в територіальних громадах України. Чусова О., Котломанітова Г. та Олексієнко Л. у статті «Особливості надання соціальних послуг в Україні» аналізують нормативно-правове забезпечення та практичні проблеми доступності й якості соціальних послуг, виокремлюючи кадрові, фінансові та організаційні обмеження системи [6]. Науковиці Костишин Е., Шевців Ю. та Луцишин О. досліджують структурні засади формування та функціонування ринку соціальних послуг в умовах реформування системи соціального забезпечення [7]. Авторки наголошують на проблемі низької конкуренції та домінуванні державних і комунальних надавачів послуг у громадах, що зумовлює потребу в оновленні управлінських підходів і розвитку механізмів аутсорсингу та партнерства з недержавним сектором.

Важливе методологічне значення має аналітичний звіт «Класифікація та стандартизація соціальних послуг: міжнародний та український досвід» (2024), підготовлений за підтримки ПРООН та ЄС, здійснює порівняльний аналіз підходів до класифікації соціальних послуг та їх стандартизації в різних країнах світу і в Україні [8]. Документ висвітлює сучасні міжнародні практики структурування соціальних сервісів, підходи до розробки стандартів якості, критеріїв оцінювання та моніторингу, і порівнює їх із національними практиками, включно з українськими особливостями нормативного регулювання. Автори підкреслюють важливість єдиних стандартів і чіткої класифікації для забезпечення універсальності, доступності та ефективності соціальних послуг, а також пропонують рекомендації щодо вдосконалення національних підходів в Україні на основі кращих міжнародних моделей.

Таким чином, наукові дослідження засвідчують значний інтерес до проблематики організації соціальних послуг у громадах як у Фінляндії, так і в Україні, охоплюючи питання інновацій, управління, доступності та стандартизації. Водночас динамічність реформ та нові соціальні виклики зумовлюють потребу в подальших порівняльних дослідженнях і поглибленому аналізі можливостей адаптації фінського досвіду до умов реформування системи соціальних послуг в Україні.

Метою статті є комплексний аналіз особливостей організації та надання соціальних послуг у територіальних громадах Фінляндії, зокрема нормативно-правових засад, інституційної структури управління та практичних механізмів реалізації соціальної підтримки на місцевому рівні.

Методологічну основу дослідження становлять методи нормативно-правового аналізу (для вивчення законодавчої бази Фінляндії у сфері соціаль-

ISSN 3041-1793 Online

ного забезпечення), порівняльного аналізу (з метою співставлення фінської моделі з українською практикою), аналізу статистичних даних та узагальнення наукових джерел.

Виклад основного матеріалу. Фінляндія має чітко визначене законодавство щодо соціальних послуг, яке закріплює право громадян на доступ до соціальних послуг відповідно до Соціального кодексу (Social Welfare Act 1301/2014) [9]. Це право гарантує, що кожен громадянин може розраховувати на послуги, спрямовані на забезпечення функціонального стану, соціального добробуту, безпеки й участі в житті суспільства.

Визначення соціальних послуг у законі широке – вони охоплюють соціальну роботу, консультування, соціальну реабілітацію, економічну підтримку, сімейну роботу, домашні послуги для сімей з дітьми, тимчасове проживання, підтримане житло, 24-годинний супровід, послуги для людей із залежностями, психічні служби, освіту та супровід у школах, а також підтримку дому для родичів-доглядальників.

Важливо, що Фінляндія не має національного каталогу соціальних послуг або окремого стратегічного плану – перелік послуг визначено саме через положення закону, а стратегічне планування здійснюється на інших основах, зокрема в межах реформи системи соціальних та медичних послуг (Табл. 1).

Організаційно система соціальних послуг змінилася після запровадження Національної реформи обслуговування (National Service Reform STM098: 00/2023): відповідальність за надання соціальних та медичних послуг була передана від муніципалітетів до 21 нового регіонального утворення – «counties of wellbeing services» [9]. Ці територіальні одиниці відповідають за планування, організацію та закупівлю послуг як у державному, так і у приватному чи громадському секторі.

Таблиця 1. Нормативно-правове регулювання соціальних послуг у Фінляндії

№	Нормативно-правовий акт	Що регулює	Як реалізується в громаді (counties of wellbeing services)
1.	Sosiaalihuoltolaki (Social Welfare Act 1301/2014)	Визначає поняття соціальних послуг, їхні категорії, принципи надання, право особи на отримання підтримки, оцінювання потреб та індивідуальний план послуг.	Соціальні працівники проводять оцінку потреб клієнта, складають індивідуальний план підтримки, координують допомогу (соціальна робота, сімейні послуги, житлова підтримка, реабілітація, домашній догляд тощо). Послуги надаються на підставі принципу раннього втручання та індивідуального підходу.
2.	Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (Act on the Organisation of Health Care and	Визначає систему організації, управління та фінансування соціальних і медичних послуг; закріплює відповідальність	Wellbeing Services counties планують мережу соціальних послуг, формують бюджети, укладають договори з приватними й громадськими провайдерми, забезпечують

№	Нормативно-правовий акт	Що регулює	Як реалізується в громаді (counties of wellbeing services)
	Social Welfare Services 612/2021)	регіонів добробуту (wellbeing Services Counties).	доступність послуг у межах регіону. Встановлюються стандарти якості та механізми моніторингу.
3.	Vammaispalvelulaki (Act on Services for People with Disabilities, 2025)	Регулює спеціалізовані послуги для осіб з інвалідністю; гарантує право на самостійне життя, рівну участь у суспільстві та індивідуалізовану підтримку.	На рівні громади здійснюється індивідуальна оцінка потреб, надаються послуги підтриманого проживання, мобільності, персональної допомоги, реабілітації. Плани підтримки формуються з урахуванням принципу незалежного життя.

Як було зазначено вище, базовим нормативно-правовим актом, що регулює сферу соціальних послуг у Фінляндії, є *Sosiaalihuoltolaki* (Social Welfare Act 1301/2014 [9]). Цей Закон визначає соціальні послуги як комплекс заходів, спрямованих на підтримку соціального добробуту, функціональної спроможності, безпеки та участі особи, сім'ї або спільноти в суспільному житті. Окреслимо напрями надання соціальних послуг відповідно до *Social Welfare Act 1301/2014*. Закон передбачає індивідуально орієнтовану соціальну роботу як професійну діяльність із оцінювання потреб клієнта, складання індивідуального плану підтримки та координації міжвідомчої допомоги (*Social work*). На рівні *wellbeing services county* соціальний працівник проводить оцінку життєвої ситуації особи (*service needs assessment*), організовує міждисциплінарну співпрацю (освіта, охорона здоров'я, служби зайнятості), формує індивідуальний план послуг та здійснює супровід до досягнення стабілізації ситуації. Соціальне консультування – це професійна підтримка, спрямована на допомогу особам у вирішенні життєвих труднощів, адаптації до змін і прийнятті рішень (*Social guidance*). У громадах працюють консультаційні центри та онлайн-сервіси, де клієнти можуть отримати поради щодо сімейних питань, працевлаштування, соціальних виплат або кризових ситуацій. Послуга часто надається без довготривалої процедури оформлення – як первинна підтримка. Соціальну реабілітацію визначають як систему заходів для відновлення або підтримки здатності до самостійного життя, соціалізації та інтеграції (*Social rehabilitation*). Організуються програми тренування життєвих навичок, групи соціальної активізації, підтримка після безробіття чи кризових ситуацій. Соціальна реабілітація часто поєднується з послугами зайнятості та психосоціальною підтримкою.

Особливе значення надається підтримці осіб у досягненні фінансової стабільності (*Services to promote economic functioning*). Фахівці з соціальної роботи допомагають складати бюджет, консультують щодо боргів, сприяють доступу до соціальної допомоги. У співпраці з державним органом соціального

ISSN 3041-1793 Online

страхування (Kela) громади забезпечують координацію виплат і підтримку у кризових фінансових ситуаціях.

Закріплення профілактичного характеру сімейної підтримки, спрямованої на зміцнення батьківських компетентностей та добробуту дітей (Family work and home services), є ще однією особливістю надання соціальних послуг у фінляндській громаді. Надаються послуги сімейних консультантів, домашня допомога (наприклад, при народженні дитини або перевантаженні батьків), батьківські групи підтримки. Акцент робиться на ранньому втручанні для запобігання вилученню дитини з сім'ї.

Social Welfare Act 1301/2014 передбачає різні форми житлової підтримки: тимчасове житло, підтримане проживання та спільні житлові форми (Housing support services). Wellbeing services counties організують кризові притулки, підтримане проживання для осіб з інвалідністю або ментальними розладами, а також соціальне житло для бездомних. Підхід ґрунтується на принципі «Housing First», що передбачає надання житла як першочергового кроку до стабілізації життя.

Важливим є те, що законодавчо гарантується надання соціальних послуг безпосередньо за місцем проживання клієнта (Home care). Соціальні працівники надають допомогу в особистому догляді, побутових справах, супроводі до лікаря. Послуга особливо поширена серед людей похилого віку та осіб з обмеженою мобільністю [9].

Також у Фінляндії функціонують спеціалізовані заклади або групові будинки з цілодобовим персоналом. Послуга інтенсивної підтримки осіб, які потребують постійного догляду (24-hour assisted living), призначається після оцінки потреб і фінансується регіональними органами добробуту.

Закон гарантує право дитини на негайну соціальну допомогу (Child and youth social services). Проводиться оцінка потреб дитини, розробляється план підтримки сім'ї, організується профілактична робота та, у разі необхідності, застосовуються заходи захисту дитини (child protection services). Пріоритетом є збереження сім'ї та раннє втручання.

Передбачається підтримка доступності та участі у суспільному житті. (Mobility support services). Особи з інвалідністю або обмеженою мобільністю отримують компенсацію транспортних витрат або доступ до спеціалізованого транспорту. Це забезпечує участь у навчанні, роботі та громадському житті.

Відповідно до цього закону організуються послуги для осіб із проблемами залежності (Substance abuse and addiction services). Створюються консультативні центри, реабілітаційні програми, підтримка ресоціалізації. Послуги інтегровані з медичною допомогою та психосоціальною підтримкою [9].

Як бачимо з вище зазначеного, Sosiaalihuoltolaki (1301/2014) встановлює рамкову модель соціальної підтримки, що ґрунтується на принципах індиві-

дуальної оцінки потреб, профілактики соціальних ризиків, раннього втручання та міжвідомчої координації. Реалізація закону відбувається через wellbeing services counties, які забезпечують практичне надання послуг у громадах, орієнтуючись на принцип доступності, рівності та підтримки самостійності особи.

Наступним важливим нормативним документом, що регулює надання соціальних послуг у Фінляндії є Act on the Organisation of Health Care and Social Welfare Services (612/2021) [9]. Цей акт встановлює структуру організації, відповідальність та фінансування системи соціальних та медичних послуг у Фінляндії. Social Welfare Act 1301/2014 описує що саме є соціальними послугами, Act on Organising Health Care and Social Welfare Services 612/2021 визначає, хто ці послуги організовує, як їх фінансують і координують на рівні регіонів і місцевих органів. Цей акт закріплює повноваження wellbeing services counties (WSC). Саме WSC забезпечують на практиці:

- надання та координацію соціальних послуг;
- фінансування послуг через державний та місцевий бюджет;
- укладання договорів із приватними і неприбутковими організаціями, що надають соціальні послуги [9]

У 2025 році у Фінляндії набрав чинності новий Закон про послуги для людей з інвалідністю (Act on Services for People with Disabilities), мета якого – забезпечити права на рівну участь у житті, самостійне життя та доступ до індивідуально адаптованих послуг. Цей закон доповнює Social Welfare Act і спрямований саме на сервіси та підтримку людей з інвалідністю, зі змінами в підходах до критеріїв та прав на отримання послуг. На рівні wellbeing services counties здійснюється:

- індивідуальне оцінювання потреб людей з інвалідністю;
- складання планів підтримки з врахуванням самостійності і участі в житті громади;
- координація з послугами зайнятості, мобільності, підтриманого проживання та професійної реабілітації. [9]

Таким чином, важливою особливістю фінської системи є перехід від муніципально-фрагментованої моделі до інтегрованої регіональної системи управління соціальними та медичними послугами на рівні wellbeing services counties. Така інституційна трансформація дозволила усунути дублювання функцій, зменшити адміністративні витрати та забезпечити безперервність надання послуг. На відміну від української моделі, де значна частина повноважень залишається розпорошеною між громадами різної спроможності, фінський підхід базується на принципі функціональної інтеграції ресурсів і професійних команд, що підвищує ефективність реагування на комплексні потреби населення.

ISSN 3041-1793 Online

Ефективність фінської системи надання соціальних послуг можна оцінити не лише через законодавчі положення, а й через фактичні показники охоплення населення соціальними послугами та структуру клієнтів соціального забезпечення.

Згідно з інформацією Social Welfare Register [10], у третьому кварталі (липень-вересень) 2025 року службою соціального забезпечення користувалося приблизно 790 000 клієнтів. Це становило 14 відсотків населення. Такий рівень охоплення відповідає скандинавській універсалістській моделі соціальної держави, в якій соціальні послуги розглядаються як право громадян, а не як адресна допомога виключно нужденним.

Сервісне завдання соціального забезпечення стосується сукупності соціальних послуг та іншої підтримки, що задовольняють певні типи потреб у підтримці. Питання клієнта соціального забезпечення можуть вирішуватися одночасно в рамках кількох різних сервісних завдань. Двома найпоширенішими сервісними завданнями були обслуговування клієнтів у службах для людей з інвалідністю та людей похилого віку, а також у службах захисту дітей та сімей з дітьми. Найбільша кількість клієнтів була в службах для людей похилого віку та сімей з дітьми. За офіційною статистикою, службою для людей похилого віку користувалося 260 000 осіб, що означає, що приблизно кожен п'ятий фін віком 65 років і старше був клієнтом послуг для людей похилого віку у серпні–вересні 2025 року. З тих, кому було 85 років і старше, двоє з трьох (66%) були клієнтами [10]. Такий рівень охоплення означає, що система реагує не лише на випадки повної втрати автономії, а працює в режимі супроводу – підтримує функціональну здатність особи залишатися у звичному середовищі проживання максимально довго. Переважання домашніх та напівстаціонарних форм обслуговування над інституційними демонструє орієнтацію на деінституціалізацію та гуманізацію догляду. У структурному вимірі цей показник є індикатором трьох важливих характеристик системи таких як профілактичності, доступності та інтегрованості.

Таблиця 2. Кількість отримувачів соціальних послуг у Фінляндії у 2025 року

Категорія отримувачів послуг	Кількість осіб	Частка від населення
Клієнти соціального обслуговування загалом	790 000	14 % населення
Послуги для людей похилого віку	260 000	19 % осіб віком 65+
Послуги для осіб працездатного віку	250 000	7 % осіб віком 18–64 років
Послуги для сімей з дітьми	260 000	6 % осіб віком 0–64 років
Клієнти служби захисту дітей	46 000	5 % осіб до 18 років
Послуги для осіб з інвалідністю	150 000	2,7 % населення
Спеціалізовані послуги у сфері залежностей	25 000	0,4 % населення

У порівнянні з українською практикою, де соціальні послуги для осіб похилого віку часто надаються після настання критичних станів або в межах обмежених ресурсів громади, фінська модель демонструє іншу логіку – системне забезпечення гідного старіння як елементу державної соціальної стратегії. Таким чином, показник 66 % осіб 85+ не є лише статистичним параметром, а відображає високий рівень зрілості соціальної політики та функціональну спроможність громад забезпечувати підтримку найбільш вікової групи населення.

Разом із тим фінська модель соціального забезпечення не позбавлена викликів. До основних проблем належать зростання фінансового навантаження на систему у зв'язку зі старінням населення, кадровий дефіцит у сфері соціальних та медичних послуг, а також регіональні відмінності у доступності сервісів, особливо у віддалених територіях. Крім того, інтеграція соціальних і медичних послуг потребує постійної координації та вдосконалення управлінських механізмів.

Висновки. Аналіз фінської моделі організації соціальних послуг дозволяє визначити низку напрямів, що можуть бути адаптовані в процесі подальшого реформування системи соціального захисту в Україні. Передусім заслуговує на увагу принцип інтегрованого надання соціальних і медичних послуг на рівні територіальної громади. Поєднання сервісів у межах єдиної управлінської структури сприяє міжвідомчій координації, усуненню дублювання функцій та підвищенню ефективності використання ресурсів.

Важливим напрямом імплементації може стати посилення профілактичної складової соціальної політики, зокрема розвиток раннього втручання у роботі з сім'ями з дітьми, особами похилого віку та людьми з інвалідністю. Фінський досвід демонструє ефективність превентивних заходів у зменшенні потреби в більш витратних інституційних формах підтримки. Окремої уваги потребує впровадження механізмів стратегічного планування та моніторингу якості соціальних послуг на рівні громади. Практика чіткого розмежування відповідальності між центральними органами влади та територіальними структурами управління може бути використана для вдосконалення системи управління соціальною сферою в Україні в умовах децентралізації.

Отже, фінська модель організації соціальних послуг на рівні громади репрезентує приклад інституційно інтегрованої, клієнтоорієнтованої та превентивної системи соціального забезпечення, у якій законодавча визначеність поєднується з управлінською гнучкістю та міжсекторальною взаємодією. Її аналіз дозволяє не лише окреслити можливості адаптації окремих механізмів до українських реалій, а й переосмислити стратегічні підходи до розвитку соціальної роботи в умовах децентралізації та післявоєнного відновлення.

ISSN 3041-1793 Online

Література:

1. Rantamäki N., Kattilakoski M. On the trail of local welfare innovations in rural Finland // *Regional Science Policy & Practice*. 2019. Vol. 11, Issue 2. P. 329–344. DOI: <https://doi.org/10.1111/rsp3.12213>
2. Kannasoja S., Miettinen J., Vornanen R., Lammintakanen J., Närhi K., Laulainen S. Organizational and individual factors explaining pressure experienced by social welfare managers: A Finnish perspective // *The British Journal of Social Work*. 2025. Vol. 55, Issue 8. P. 4054–4076. DOI: <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcaf201>
3. Ilmarinen K. M., Aalto A.-M., Muuri A. L. Unmet need for and barriers to receiving health care and social welfare services in Finland // *Scandinavian Journal of Public Health*. 2024. Vol. 53, Issue 1_suppl. DOI: <https://doi.org/10.1177/14034948241299019>
4. Грицанюк В., Білецький О. Демобілізовані військовослужбовці у фокусі соціальної роботи громади: соціологічне дослідження потреб та ресурсів // *Грані*. 2025. Т. 28. С. 71–76. DOI: <https://doi.org/10.15421/172601>
5. Іващенко С. О. Удосконалення механізмів управління наданням соціальних послуг в територіальних громадах : кваліфікаційна робота : спец. 281 «Публічне управління та адміністрування» / Поліський нац. ун-т, каф. економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління ; наук. кер. Л. І. Симоненко. Житомир, 2024. 50 с.
6. Чусова О., Котломанітова Г., Олексієнко Л. Особливості надання соціальних послуг в Україні // *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2020. Вип. 2(47). С. 209–213. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2020.47.209-213>
7. Костишин Е. І., Шевців Ю. О., Луцишин О. Ринок соціальних послуг в Україні // *Публічне управління та соціальна робота*. 2024. Т. 2. С. 46–51. DOI: <https://doi.org/10.32782/3041-1319/2024-2-8>
8. Семигіна Т., Слосанська Г., Столярик О. Класифікація та стандартизація соціальних послуг: міжнародний та український досвід : аналітичний матеріал. Київ : ПРООН, 2024. 274 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/387270378_Klasifikacia_ta_standartizacia_socialnih_poslug_miznarodnij_ta_ukrainskij_dosvid (дата звернення: 24.02.2026).
9. Up-to-date legislation and the Statute Book of Finland URL: <https://www.finlex.fi/en/legislation> (дата звернення: 04.03.2026).
10. Sosiaalihuollon asiakkaat heinä-, elo- ja syyskuussa 2025. THL. URL: <https://thl.fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/sosiaalipalvelut/sosiaalihuollon-asiakkaat> (дата звернення: 04.03.2026).

References:

1. Rantamäki, N., & Kattilakoski, M. (2019). On the trail of local welfare innovations in rural Finland. *Regional Science Policy & Practice*, 11(2), 329–344. <https://doi.org/10.1111/rsp3.12213>
2. Kannasoja, S., Miettinen, J., Vornanen, R., Lammintakanen, J., Närhi, K., & Laulainen, S. (2025). Organizational and individual factors explaining pressure experienced by social welfare managers: A Finnish perspective. *The British Journal of Social Work*, 55(8), 4054–4076. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcaf201>
3. Ilmarinen, K. M., Aalto, A.-M., & Muuri, A. L. (2024). Unmet need for and barriers to receiving health care and social welfare services in Finland. *Scandinavian Journal of Public Health*, 53(1_suppl). <https://doi.org/10.1177/14034948241299019>
4. Hrytsaniuk, V., & Biletskyi, O. (2025). Demobilized servicemen in the focus of community social work: Sociological study of needs and resources. *Hrani*, 28, 71–76. <https://doi.org/10.15421/172601>

ISSN 3041-1793 Online

5. Ivashchenko, S. O. (2024). *Udoskonalennia mekhanizmiv upravlinnia nadanniam sotsialnykh posluh v terytorialnykh hromadakh* [Improvement of management mechanisms for the provision of social services in territorial communities]. Zhytomyr: Polissia National University.

6. Chusova, O., Kotlomanitova, H., & Oleksiienko, L. (2020). Osoblyvosti nadannia sotsialnykh posluh v Ukraini [Features of providing social services in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Pedahohika. Sotsialna robota*, 2(47), 209–213. <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2020.47.209-213>

7. Kostyshyn, E. I., Shevtsiv, Yu. O., & Lutsyshyn, O. (2024). Rynok sotsialnykh posluh v Ukraini [The market of social services in Ukraine]. *Publichne upravlinnia ta sotsialna robota*, 2, 46–51. <https://doi.org/10.32782/3041-1319/2024-2-8>

8. Semigina, T., Slozanska, H., & Stoliaryk, O. (2024). *Klasifikatsiia ta standartyzatsiia sotsialnykh posluh: mizhnarodnyi ta ukraïnskyi dosvid* [Classification and standardization of social services: International and Ukrainian experience]. Kyiv: UNDP.

9. Up-to-date legislation and the Statute Book of Finland. (2026). Retrieved March 4, 2026, from <https://www.finlex.fi/en/legislation>

10. THL. (2025). *Sosiaalihuollon asiakkaat heinä-, elo- ja syyskuussa 2025*. Retrieved March 4, 2026, from <https://thl.fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/sosiaalipalvelut/sosiaalihuollon-asiakkaat>

Дата першого надходження статті до видання: 02.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 14.03.2026